

Г. Б.
253/190

СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

Р А Д

У 1909. ГОДИНИ

БЕОГРАД

Штампарија „Бранко Радичевић“ Гав. Давидовић и Комп.
Бранкова 16. — Телефон 69.

1910.

Г. Б. 6
253/1909

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Б. 45769.1

СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

Р А Д

У 1909. ГОДИНИ

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА „БРАНКО РАДИЧЕВИЋ“ Гав. ДАВИДОВИЋ И КОМП.
БРАНКОВА 16. — ТЕЛЕФОН 69.

1910.

УЧЕТНАЯ КНИГА

ИЗДАНИЕ ПЕРВОЕ

РАД

УЧЕТНАЯ КНИГА

1910

Издательство Государственной Думы

1910

Лука Ћеловић

БЕОГРАД

Luka Celović

УПРАВНИ ОДБОР

СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

у 1909. години

ПРЕДСЕДНИК

Коста Др. Ризнић

П.-ПРЕДСЕДНИК

Милорад М. Павловић

БЛАГАЈНИК

Соломон Азријел

ЧЛАНОВИ :

<i>Тодор Ј. Михајловић</i>	<i>Тодор Ђурић</i>
<i>Аца Н. З. Поповић</i>	<i>Драг. Ђукановић</i>
<i>Аврам Мошић</i>	<i>Гавра Раденовић</i>
<i>Дим. Милисављевић</i>	<i>Михајло Д. Перовић</i>
<i>Коста Ђурић</i>	<i>Милан М. Јовановић</i>
<i>Игњат Бајлони</i>	<i>Јова Маричић</i>
<i>Димитрије М. Ђорић</i>	<i>Раша Ђуковић</i>
<i>Хајим Д. Азријел</i>	<i>Ник. Крстић</i>
	<i>Влада Радовић</i>

СЕКРЕТАР

Д-р Влада Т. Марковић

НАДЗОРНИ ОДБОР

СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

у 1909. години

Алекса Ђ. Биба

Мирко Павловић

Павле Мајић

ЛІВНА ПЕРВІНА

БЕОГРАД

Лука Celović

БЕОГРАД

СРПСКОГ ТРГОВАНОГ УДРУЖЕНА

7 1908 година

ПРЕДСТАВНИК

Милош Ј. Ристић

УПРАВНИК

Милош М. Ристић

ИЗДАВАЧ

Српског тргованог удруженя

УРЕДНИК

Томас Јовановић

Томас Ј. Ристић

Томас Јовановић

Милош М. Ристић

Томас Јовановић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

ПРЕДСТАВНИК

Милош М. Ристић

НАДБОРНИ ОДБОР

СРПСКОГ ТРГОВАНОГ УДРУЖЕНА

7 1908 година

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

Милош М. Ристић

ПОЧАСНИ ПРЕДСЕДНИК

СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

ПЕТАР И. ЈОВАНОВИЋ

DEPARTMENT OF THE ARMY

OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL

WASHINGTON, D. C.

ЧЛАНОВИ ДОБРОТВОРИ
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

† ДИМИТРИЈЕ СТАМЕНКОВИЋ

ГЕОРГ ШРАЈБЕР
ГЕНЕРАЛНИ КОНЗУЛ У ЛАЈПЦИГУ

† МЛАДЕН ВЕЉКОВИЋ

† ВАНЂЕЛ ТОМА

ЛУКА ЋЕЛОВИЋ

FRANZ JOSEPH

EMPEROR OF AUSTRIA

APRIL 1854

VIENNA

BY THE IMPERIAL

MINISTRY OF FINANCE

AND TRADE

AND

Ч Л А Н О В И У Т Е М Е Л Ј А Ч И

С Р П С К О Г Т Р Г О В А Ч К О Г У Д Р У Ж Е Њ А

- † А. Антоновић
- † Браћа Стаменковић
- † Војин Радуловић
- Давид Симић и Комп.
- Илија Антоновић
- † Јовица Барловац
- Јефта Лаковић
- † Јефта Павловић
- Михајло Павловић
- † Никола Ђорђевић
- Никола Хаџи-Тома
- Петар И. Јовановић
- † Ђорђе Аћимовић
- Манојло Клидис
- Игњат Даничић
- † Ђорђе Одавић
- Браћа Дајмак
- † Ђука Марковић — Обреновац
- Велимир Табаковић
- Таса Банковић
- Алекса Обрадовић
- поч. Моша Мацлијих
- Браћа Андрејевић
- Никола Костић — Куршумлија
- Аксентије Аксентијевић

- Еснаф Бакалски у Београду
 Коста Николћ
 † Илија Рајковић
 Стеван Јовановић
 Петар О. Михајловић
 † Благоје Јоцић — Смедерево
 † Јован Ристић, баруција
-

Редовни чланови
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
У 1909 ГОДИНИ

Аврам Мошић	Димитрије Ђорић
„ С. Коен	„ Живадиновић
„ И. Леви	„ Ђирковић
Адолф Решовски	„ Милисављевић
Адолф Херц	Добривоје Вучковић
Алекса Биба	Добросав Атанацковић
А. Н. З. Поповић	Драгутин Ђукановић
Александар Ј. Јовановић — Ресавац	„ Настић
Александар Д. Ђирковић	„ Шумаревић
Бертолд Голдштајн	„ Васић
Божа С. Живковић	Драго Гавриловић
Божидар Миловановић	Ђока Павловић
Будимир Раденковић	Ђорђе П. Радојловић
Василије Ђ. Мијовић	„ Гавриловић
Васа Николић	Ђуре ЋМилетић
Витомир Симић	Едуард Шатнер
Влад. А. Маринковић	Е. М. Рауман
Влада Радовић	Живан Тодоровић
Војислав Павловић	Живојин Јанковић
Гавра Раденковић	„ Рајковић
Данило Романовић	Живко С. Богдановић
	„ Матић
	„ С. Поповић

Иван Бошковић	Милован Матић
Игњат Бајлони	Милорад М. Павловић
„ Даничић	Миленко Димитријевић
„ Фрајденфелд	Мирко Павловић
Илија Јовичић	Михајло Перовић
„ Марић	„ Р. Живковић
„ Милишић	„ Л. Ђурић
„ Антоновић	„ Г. Поповић
Исак Тајтацаковић	„ Обрадовић
Јаков Бенвенисти	„ Стојић
„ М. Алкалај	Митар Вуковић
Јован Маричић	Миша Полићевић
„ Савић	Мића Црвенчанин
Јован Лучић	Младен Обрадовић
Јоца Ж. Јовановић	Миша А. Леви
Јосиф Демајо	Нахман Леви
„ С. Алмула	Никола Апостоловић
„ Херцл	„ Радовановић
Коста Др. Ризнић	„ Д. Кики
„ Ђурић	„ Крстић
„ Марковић	Нисим Б. Арон
Љубомир Лукић	„ Ј. Коен
Љуба Милутиновић	„ Тајтацаковић
Лука Пурић	Павле Матић
„ Милишић	„ Маринковић
Марко Вулетић	„ Ђ. Мијатовић
Маринко Грујичић	Панта Тадић
Миладин Ђокић	Петар Арамбашић
Милан А. Павловић	Пера А. Ђорђевић
„ М. Јовановић	Радисав Јовановић
„ Д. Здравковић	Радоје Лишанин
„ Ј. Станић	Раша Ђуковић
„ М. Матић	Сава Раденковић
Милосав Миливојевић	„ Кнежевић
Милисав Митровић	„ Поповић
Миливоје М. Поповић	Самуило Тајтацаковић

Светозар Јанковић	Таса Неранџић
„ Стевановић	„ Субашић
Света Гођевац	Тома Раденковић
Светозар Спасић	Тодор Михајловић
Сима Баша	„ Ђурић
Сол мон Азријел	„ Мраовић
„ Нисим	„ Пејчић
Станимир Мирковић	Цветко Савчић
Стеван Ј. Јовановић —	Чедомир Марковић
Ресавац	Хајим Азријел
Стеван Јовановић	Хајнрих Флајшер
„ Бркић	Хуго Були
„ Максимовић	

Томъ 1-й	Томъ 2-й
Томъ 3-й	Томъ 4-й
Томъ 5-й	Томъ 6-й
Томъ 7-й	Томъ 8-й
Томъ 9-й	Томъ 10-й
Томъ 11-й	Томъ 12-й
Томъ 13-й	Томъ 14-й
Томъ 15-й	Томъ 16-й
Томъ 17-й	Томъ 18-й
Томъ 19-й	Томъ 20-й
Томъ 21-й	Томъ 22-й
Томъ 23-й	Томъ 24-й
Томъ 25-й	Томъ 26-й
Томъ 27-й	Томъ 28-й
Томъ 29-й	Томъ 30-й
Томъ 31-й	Томъ 32-й
Томъ 33-й	Томъ 34-й
Томъ 35-й	Томъ 36-й
Томъ 37-й	Томъ 38-й
Томъ 39-й	Томъ 40-й
Томъ 41-й	Томъ 42-й
Томъ 43-й	Томъ 44-й
Томъ 45-й	Томъ 46-й
Томъ 47-й	Томъ 48-й
Томъ 49-й	Томъ 50-й
Томъ 51-й	Томъ 52-й
Томъ 53-й	Томъ 54-й
Томъ 55-й	Томъ 56-й
Томъ 57-й	Томъ 58-й
Томъ 59-й	Томъ 60-й
Томъ 61-й	Томъ 62-й
Томъ 63-й	Томъ 64-й
Томъ 65-й	Томъ 66-й
Томъ 67-й	Томъ 68-й
Томъ 69-й	Томъ 70-й
Томъ 71-й	Томъ 72-й
Томъ 73-й	Томъ 74-й
Томъ 75-й	Томъ 76-й
Томъ 77-й	Томъ 78-й
Томъ 79-й	Томъ 80-й
Томъ 81-й	Томъ 82-й
Томъ 83-й	Томъ 84-й
Томъ 85-й	Томъ 86-й
Томъ 87-й	Томъ 88-й
Томъ 89-й	Томъ 90-й
Томъ 91-й	Томъ 92-й
Томъ 93-й	Томъ 94-й
Томъ 95-й	Томъ 96-й
Томъ 97-й	Томъ 98-й
Томъ 99-й	Томъ 100-й

Редовни чланови
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
УПИСАНИ У 1910. ГОДИНИ
ДО РЕДОВНОГ ГОДИШЊЕГ ЗБОРА, ДРЖАНОГ 28. МАРТА

Алекса Живковић	Милан Томановић
Влајко Р. Гођевац	Милош Д. Никетић
Влада Мишић	Мих. Љ. Поповић
Влада Миленковић	Мих. А. Раичић
Владислав Петровић	Мих. Јаковљевић
Влад. Шишмановић	Милета Михајловић
Властимир Цветковић	Милосав Мишић
Витомир Петковић	Мијат Лукић
Вукосав Милинковић	Младен Николић
Војин Поповић	Моша Леви
Димитрије Мирковић	Никола Дедијер
„ Секулић	Петар С. Јовановић
Добросав Љ. Јовановић	Петар Мирковић
Драгутин Ненадовић	Радомир Бјелић
Илија С Илић	Свет. Ботзрић
„ Чкоњовић	Свет. Окановић
Јеврем Васовић	Свет. Бешевић
Константин Критић	Сима Миљковић
Коста Мијатовић	Сретен Михајловић
Коста Мијатовић	Стев. Дајмак
Лазар Јовановић	Стева Секерезовић
Лука Ђурић	Тих. Ацић
Милан Маричић	Тимотије Танасковић
Милан Ристић	Тодор М. Тодоровић

ИЗВЕШТАЈ
УПРАВНОГ ОДБОРА СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
О РАДУ И СТАЊУ УДРУЖЕЊА И ТРГОВИНИ
у 1909. год.

Почетак минуле године наглашавао је, да наша трговина неће ићи обичним током, како то бива у нормалним приликама, јер је политичка ситуација, у којој се налазила земља због анексије Босне и Херцеговине, била врло озбиљна. А кад год се стеку тешке спољне политичке прилике, онда се мора показати утицај и на трговинске односе. Па такав је био случај и код нас. Но срећом сем извесне резервисаности трговаца увозника и потрошача није се опазило јаче дејство на укупну трговину поред свега тога, што су трговинско уговорни односи са Аустро-Угарском прекинути 18. марта.

Наша извозна трговина услед прекида трговинског уговора са суседном монархијом није осетила ни најмањи застој, већ се кретала правцима, који су раније утврђени, од како је уопште наступило нередовно уговорно стање са Аустро-Угарском. Време је показало, да Србија није више привредно зависна од суседне монархије, и да се наша извозна трговина може без препрека упућивати другим правцима, обилазећи тржишта аустроугарска.

Од неуговорног односа са Аустро-Угарском Србија није претрпела готово никакве штете.

*

Са извозом у прошлој години можемо бити задовољни. Благодаревши богатој жетви ми смо извезли велике количине наших це-реалија, продајући их по врло добрим ценама. Укупан је извоз производа земљорада био 51,247 180 динара. Од тога је само пшенице извезено за 29,180.490 динара. Може се рећи, да је пет шестина пшенице отишло за Аустро-Угарску, а једна шестина за Белгију и Немачку преко Сулине. Аустро-Угарска је највећу количину пшенице потрошила поред осталог и са разлога, што је због спољних политичких прилика била принуђена, да сву своју резерву брашна из војних депоа утроши, па је морала одмах у прошлој години и да се покрива. Аустро-Угарски трговци су плаћали високе стопе опште царинске тарифе на пшеницу, што је ишло на терет потрошача у суседној монархији, јер су наши произвођачи и трговци продавали пшеницу по врло доброј цени, по којој су продавали и снима, који су извозили за Белгију, где се не плаћа царина на пшеницу. Из овога се може извести констатација, да аграрна заштитна царина, коју је суседна монархија завела, не погађа произвођаче оних држава, које извозе цереалије у области Аустро-Угарске, већ само и искључиво потрошаче аустро-угарске.

Кукуруза је било минуле године много, јер је берба била одлична како по квалитету тако и по квантитету. Извезено је за 12,647.202

динара, и то две петине за Турску, Египат и Грчку преко Солуна; једна петина за јужну Немачку преко Пасаве; и две петине преко Сулине за Холандију, Белгију и северну Немачку.

Јечма је извезено за 7,501,285 динара. Од овога је једна трећина отишла за јужну Немачку преко Пасаве, а две трећине преко Сулине за Белгију и северну Немачку.

Овса је извезено за 926.663 дин. преко Сулине за Белгију, Холандију и Немачку.

Шљива је прошле године било врло мало, јер је берба била рђава услед непогодног времена у доба цветања воћака, болести листа, гусеница, и најзад услед нерационалног рада.

Вредност извоза сувих шљива износи по званичној статистици 2.168.869 динара, пекмеца 460.884 дин., а сирових шљива за 50.050 динара, али од ове суме треба одбити око половину, што је добивено за суву шљиву и пекмез из 1908 године.

Услед овако слабе бербе шљива наш је извоз према 1908 години омануо за 11.495.208 динара, јер смо 1908 год. извезли сирових и сувих шљива и пекмеца за дин. 14,172.012.

Суве шљиве и пекмез прошле године извежени су за Немачку и Скандинавске земље.

Извоз живе стоке и сточних производа показао је минуле године добар резултат. Живих говеда извезено је 35.309 комада, и то за Италију, Египат, Турску, Малту и Грчку. Преко солунског пристаништа извезено је, како нам пристаништна статистика показује 29.981 грло говеди.

Извоз живих говеди на нова тржишта, на која се пошло онда, кад су трговинско у-

говорни односи са суседном монархијом били прекинути, показују из године у годину све бољи напредак. Сметње и препреке, које су се у почетку појављивале, и које су ометале правилан ток извоза наших говеди на јужне пијаце, постепено су отклањани тако, да се сада са поузданошћу може рећи, да нам је овај извоз укарарен и обезбеђен. Господину министру народне привреде има се благодарити, што је у смислу донесених одлука анкете наших извозника предузео све, што је потребно било, те да се извоз преко Солуна олакша. Нарочито му се има захвалити, што су у Солуну подигнуте модерне штале и обори, који потпуно одговорају санитарско ветеринарним условима.

Пре но што су подигнуте ове штале, наша стока је стајала под ведрим небом, у блату до колена. Она није могла да се одмори тамо од пута железницом, јер није могла да лежи, нити је могла да једе, јер је сено, које јој је давано, полагано у блато и баре. Њу је тукла свака непогода, и претила јој опасност од заразе, нарочито од шапа, јер је у блату била, или, и ако је се налазила у царинској штали, која је мала и нездрава, бојазан је била, да се не зарази, долазећи у додир са туђом стоком. Подизањем штала, та је опасност отклоњена. Али сем тога, тим је много добивено, што је задовољен један од главних услова Египатске владе, да се наша стока може извозити и за Каиро.

Познато је, да смо до сада имали право, да нашу говеду шаљемо само на Александриско тржиште. За Каиро и друга тржишта у Египту нисмо могли упућивати стоку. Г. ми-

нистар народне привреде, да би проширио пијаце за прођу наше стоке у Египту подејствовао је код египатске владе, да се бар отвори тржиште у Каиру. Сем тога ово је учињено и за то, да би се тиме осигурала пијаца у Александрији тако, да кад се нагомила стока у Александрији, може да се пошаље за Каиро, да се не би иначе продавала по ниској цени. Египатска влада одазвала је се овом тражењу, и међународни ветеринарни савет прописао је услове, под којима можемо извозити говеду и за Каиро. И ако су ти услови доста тешки, ипак ће се са наше стране поступити по њима само да се извозној трговини олакша. Главни је услов већ извршен подизањем штала.

Наша говеда ићиће вагонима до Солуна право пред штале. Из вагона ће се истоваривати преко покретних рампа директно у штале. Једновремено се могу истоваривати петнаест вагона. Кад се стока одмори у шталама и кад пароброд дође, онда се опет товари у вагоне и иде двеста до триста метара до пред пароброд. Из вагона преко покретних рампа утоварује се у пароброд тако, да стока из Србије све до пароброда нигде не додирне турско земљиште, по коме иде и туђа стока. Пароброд не сме примати једновремено и стоку из друге које државе. Наша стока може јести у Солуну и на пароброду само српско сено. Марвени лекар Египатске владе, кога ће наша држава плаћати, прегледа у Солуну сваки транспорт стоке, упућен преко Алесандрије за Каиро, и надгледа, да се и остали услови с наше стране испуњавају.

Из овога кратког описа виде се главне санитарско ветеринарне погодбе, под којима можемо извозити стоку и за Каиро. Ове погодбе не важе за извоз у Александрију.

Штале су у Солуну готове, и стока већ иде у њих. Исто тако готови су обори и сенара. У шталама може стати више од пет стотина грла говеди, а у оборима, који су покривени, стаје четири стотине свиња или пет стотина оваца или коза, а по потреби сто комада говеди. Сенара је направљена за смештај 120.000 килограма сена.

Таксе, које се наплаћују сада за употребу штала нису ни најмање велике. За говеду се плаћа дневно од грла 0·30. дин.; за свиње по комаду 0·10 дин, а за овце и козе по 0·05 дин. дневно по комаду.

Овом се таксом плаћају шталарине, вода, чистачи, чувари и употреба рампа. Колико је она ниска за оволике услуге, најбоље се види, кад се напомене, да је се за први дан плаћало у Ференцвароши од сваког вола 2·96 круна за употребу штале, смештај стоке у њих, преглед лекарски, чобане итд.

Поред овако повољне таксе извозници уживају и ту бедефицију, што ће им држава продавати за стоку сено по цени, шта њу кошта у Солуну.

Најзад министарство народне привреде и даље излази на сусрет извозницима стоке преко Солуна, што их помаже рефакцијом на нашим жељезницама, и што је издејствовало рефакцију и на оријенталским железницама. Шта више сада је покренуло питање код дирекције наших и оријенталских желе-

зница, да се рефракција одмах одбија при исплати товарног листа.

Премије су за Италију укинуте, јер њихово давање није више потребно.

Сада се у министарству народне привреде ради на томе, да се закупи један или два пароброда, који би превозили од Солуна до Александрије само српску стоку.

Даље је у министарству покренут питање о томе, како смо извештени, да у Александрији нека новчано јака комисиона установа споразумно ради са којом од комисионих установа у Солуну, тако да се нашим трговцима извозницима одмах у Солуну исплати извесна сума за стоку, која се утовари у параброде, и упути за Египат. На овај начин створиће се могућност нашим трговцима, да успешније раде, јер ће са добивеним новцем у напред, моћи вршити нове куповине.

Нашем извозу у овом правцу много су припомогле две наше установе у Солуну: филијал Београдске Задруге и заступништво Извозне Банке, стављајући своје услуге извозницима при експедицијама под врло повољним условима.

Оволико старање око извоза стоке за Египат причиниће, да се извоз повећа, јер је иначе почео опадати.

Извоз пак говеди за Италију рапидно је порастао.

Према оваквом раду и оваквоме извозу морало је се стећи уверење у суседној монархији, да Србија може извозити преко Солуна 35.000 грла живих говеди. Ово помињемо тога ради, што је нотом уз уговор, који је био 1. марта 1908. године за-

кључен између Србије и Аустро-Угарске, једва било предвиђено право Србије, да у области суседне монархије може извести оволики број говеди, али у закланом стању. Аустро-Угарска је сматрала, да нам даје тиме велику бенефицију, јер је веровала, да ми нећемо моћи извозити говеду на другу страну, али је време показало, да је била на погрешном путу.

Прошле године извезено је преко Солуна а према статистици, коју води пристанишна дирекција 5498 комада свиња, 9286 грла оваца, 23022 комада коза и 87 кавеза живине.

По статистици министарства финансија био је укупан извоз свиња 20.257 комада; оваца и овнова 79.604; коза и јарчева 25.460 и јагњади и јаради 483 комада.

Званична статистика бележи, да нам је укупан извоз живе стоке износио 8,842.702 дин.

Свежег меса извезено је до 18. марта за Аустро-Угарску у вредности 2,219.908 динара.

Усољено месо ишло је за Француску, Енглеску, Белгију, Италију, Скандинавске земље и Швајцарску у вредности динара 1,042.095.

Масти је извезено за 1,940.800 динара искључиво за Немачку.

Прерађеног меса пак извезено је за динара 613.002.

Цена свињама била је прошле године врло повољна по произвођаче.

Трговина са кожама није била најживља, јер цене кожама нису биле повољне, а и тражња није била велика. Па ипак смо минуле године извезли кожа у вредности динара 3,366.228. Јареће коже ишле су за Аустро-Угарску и Немачку ради прераде и да-

Лука Ћеловић

леги извоза у Сев. Америку. Овчије коже су извезене искључиво за Аустро-Угарску, а козје и јареће већином директно за Северну Америку.

Наш је укупан извоз прошле године износио 92.981.755 динара, чиме можемо бити задовољни, јер је за последње четири године просечан извоз био око 81 милион динара, а 1908. године био је 77,749.078 динара.

Извоз према земљама опредељења кретао се овако:

за Аустроугарску	29,096.639	дин.
„ Белгију	990.034	„
„ Босну	88.553	„
„ Бугарску	3,633.095	„
„ Египат	1 211.380	„
„ Грчку	191.410	„
„ Италију	3,046.601	„
„ Немачку	15,594.779	„
„ Румунију	2,281.836	„
„ Русију	20.379	„
„ Турску	21,974.175	„
„ Француску	2,429.302	„
„ Холандију	200.500	„
„ Црну Гору	9.505	„
„ Швајцарску	156.087	„
„ Сев. Америч. Државе	3,005.090	„
	<u>свега 92,981.755</u>	<u>дин.</u>

✱

Увозна трговина је почетком прошле године била мало резервисана, као што смо напред поменули, али јој је учињена олакшица у томе, што је краљевска влада, предвиђајући престанак провизорне важности трговинског уговора са Аустроугарском, спремила и под 9. мартом објавила санкционисан

закон о изменама и допунама у закону о општој царинској тарифи. Овим законом уведена је двојна тарифа са максималним и минималним стопама. Овај корак краљевске владе заслужује похвалу, јер је њиме Аустро-Угарска као неуговорна држава доведена у неповољнију ситуацију од осталих држава, које са Србијом имају трговинске уговоре. А ово је потребно било, јер је раније Аустро-Угарска као неуговорна држава била у готово рећи једнаком положају са државама, које су у уговорном односу са Србијом, пошто су ове уживале сразмерно мали број уговорних ставова, за које се Аустро-Угарска није ни интересовала. Само је жалити, што двојна тарифа није донета још онда, када смо први пут дошли у неуговорни однос са Аустро-Угарском, а када смо ми то тражили, јер би тиме суседна монархија осетила све штетне последице, а увозној би трговини и потрошачима било олакшано. Сем тога то би била одмазда за то, што се Аустро-Угарска, и ако је била са нама у неуговорном односу, понашала као да је у царинском рату.

При издавању минималне тарифе учињена је погрешка, што су стопе из уговора са Аустро-Угарском од 1. марта 1908. године унете као минималне. Ово с тога, што су те уговорне стопе биле дате Аустро-Угарској за то, што је она и нама уговором огарантовала извесне бенефиције. Кад смо пак услед прекида уговорних односа остали без тих преимућстава, онда је ваљало стопе подесити тако, како би се обезбедили, где треба, наши фискални интереси, или постигла заштита за

наше индустријске артикле, које производимо или које би евентуално производили.

Али ипак и оваквом минималном тарифом користила се наша увозна трговина, јер није доведена у тежак положај, какав би био, без ове тарифе.

Повлачење робе било је у јачем размеру из Немачке, Енглеске, Француске, Италије и других земаља но ранијих година, а све на штету Аустро-Угарске. Сада у велико израђује индустрија поменутих држава готово рећи све артикле, који су се пређе радили у Аустро Угарској, а који имају прођу код нас. На тај начин су друге државе потиснуле Аустро-Угарску и пијаци нашу придобиле за се.

*

Да би се помогло земаљској трговини, и да би се уклониле могућности, да се у трговини чине неправилности, удружење је сматрало за потребно, да умоли краљевску владу:

1., да се меничне одредбе у трговачком законику измене и допуне тако, да се протест мора подизати и против акцептанта, ако меница о року не буде плаћена, као и да се мора подизати тужба за правдање оваквог протеста. Ако се ово не учини, онда да меница губи своју меничну важност, и сопственик њезин неће моћи по њој вршити обезбеђења, док грађанском парницом не докаже своје потраживање.

2., да се поднесу одмах на решавање Народној Скупштини:

а, пројекти закона о стечају и о извршењу, који су према примедбама удружења преправљени;

б., предлог закона о трговачким комо-рама, који је српско трговачко удружење израдио;

в., последњи предлог закона о радњама, пошто се према примедбама срп. трговачког удружења преправи.

По овој преставци краљевска влада је предузела извесне мере, јер је г. министар н. привреде наименовао једну комисију за израду пројекта закона о радњама, и у ту комисију су ушли поред осталих г. г. Коста Др. Ризнић, Милорад М. Павловић и Тодор Ј. Михајловић као представници српског трговачког удружења.

Пројекат закона о радњама је израђен, и њиме могу бити задовољни сви трговци, јер су при редиговању појединих наређења узете у обзир жеље и мишљење нашег удружења. Тај је предлог законски резултат компромиса научних принципа и интереса појединих грана привредних у земљи. За њега се може рећи, да је најбољи од свих досадањих пројеката, и да ће, кад постане закон, за дужи низ година корисно послужити. Њиме су предвиђене и све одредбе за трговачке коморе, које ће за себе постојати.

Господин министар н. привреде је обећао да ће овај пројекат поднети Народној Скупштини на решавање, и ми можемо бити задовољни, ако се у овом сазиву скупштинском реши.

Пројекат закона о извршењима изгледа, да као такав неће бити поднет Народној Скупштини, већ да ће се у грађанско судском поступку предвидети сва наређења, која су била прописана у овом пројекту. То је

је дакле ствар само форме. Тек прошле године није ни у ком виду по овом питању поднесен пројекат законски.

Што се тиче захтева о измени меничних одредаба у трговачком закону, можемо рећи, да се у министарству правде ради пројекат новог трговачког закона, и при овој изради свакако ће се узети у обзир, или имати на уму, напред изражена жеља нашег удружења.

Пројекат закона о стечају није поднет Народној Скупштини на решавање, што је велика погрешка. Удружење жали, што се краљевска влада није одазвала тражењу Српског Трговачког Удружења, јер да је то учинила нашој би трговини било врло много поможено, пошто би многи односи, који сада нису регулисани никако, или су нормирани у недовољној мери или погрешно, били сређени законским путем онако, како то интереси савремене трговине захтевају.

Прошле године су се многи трговци жалили удружењу против издате наредбе овдашњих царинарница, да се сва роба, увезена из иностранства, мора или оцаринити или продати, пошто је законски рок лежања протекао. Ова је жалба поред свега тога, што су трговци увиђали, да су предузете наредбе, базиране на закону, но при томе су имали у виду резервисаност потрошача почетком прошле године, па су претпостављали, да би се могао наћи повољан излаз продужавањем рока за подизање робе из царинарница.

Удружење је прихватило ово мишљење, и учинило преставку г. министру финансија,

који је показао предусретљивости, зашта заслужује наше признање.

*

Питање о ажији удружење је и прошле године покренуло, упућујући 14. маја г. министру финансија овакву преставку:

„Има доста времена, како се ажија код нас одржава на висини, на којој не би требала да буде. Ажија је и сада још велика, и ако је увоз робе релативно мали, те је и тражња злата од стране трговаца мала, међутим од извоза земаљских производа притиче још злато у земљу. То значи, да је она производ спекулације појединаца, који од ажијотаже живе. Ово нарочито истичемо као факат, јер је удружењу познато, да две стране банке, које у Београду раде, пењу или спуштају ажију, како им кад треба, на штету и државе и трговине.

Саопштавајући Вам ово, нама је част умолити Вас, да изволите предузети потребне мере, те да се даље пењање ажије сузбије, и да наступи падање ажије.

Удружење налази, да би успешан рад у овоме правцу био, када би се царинарницама наплаћивала ажија 1 од сто, ако се царина плаћа у сребру. Сем тога, када би Монополска Управа и главна државна благајна продавали на берзи сву количину злата, која им није потребна.“

Према оваквој преставци г. министар је учинио са своје стране оно, што му је предлагано, и од тога се показао утицај, јер је пењање ажије сузбијено и редуцирање је наступило.

*

Противу једног наређења у распису г. министра финансија ЦБр. 21580 од 3. новембра 1909. године удружење је уложило протест, управљајући овакву преставку г. министру финансија под 4. децембром прошле године:

„Кад је Ваш претходник у 1907. години донео распис, по коме се на царинарницама при увозном царинењу енглеске робе тражио и оригиналан товарни лист из Енглеске, онда је Српско Трговачко Удружење упутило овакав акт:

„Има већ неколико дана, како се на царинарницама тражи при увозном царинењу робе из Енглеске оригиналан товарни лист, којим би се утврдило, да роба одиста иде непосредно из Енглеске за Србију. Узрок оваквом поступању нама је необјашњив, јер ма какав да је, он ипак не може оправдати отежицу, која се трговини чини на овај начин. Шта више и сама наређења царинског закона не могу ићи у прилог оваквог рада наших царинарница.

„У чл. 34. царинскога закона вели се, да се уз декларацију мора поднети поред осталих докумената и товарни лист, али се не каже, да тај товарни лист мора бити и оригиналан т. ј. директан из места, одакле је роба за Србију упућена. Кад тако гласи овај законски пропис, онда је природно, да царинарнице не могу тражити оригиналан директан фрахт, већ само онај, који је с робом дошао у Србију.

Законодавац је имао разлога, што је овакво наређење прописао, јер је апсолутно

немогуће, да се добије товарни лист оригиналан из места, одакле се роба упућује за Србију, кад се зна, да може бити случај, да се роба мора претоваривати, и путовати са више товарних листова, док до Србије дође. Довољно је само, да узмемо за пример, да је извесна роба послата из Енглеске за Србију. Таква роба путује по једном товарном листу бродом н. пр. до Хамбурга. Ту се товари у вагоне, а ови се могу комплетирати са робом, која је упућена у разне државе као Аустрију, Мађарску, Бугарску, Румунију итд. Тога ради она мора путовати са новим товарним листом до места, одакле је, као центра, најпогодније, да се тако комплетирана распореди за дотичне државе. У овом случају она ће доћи до Беча. Ту се опет врши подела према томе, како која мора путовати за коју државу. Роба, која се упућује за Србију или Бугарску, добије нов товарни лист, и с њим дође до Београда или Софије.

„Ето овим примером се најочитије утврђује, да је немогуће поднети царинарници оригиналан фрахт из Енглеске, јер се зна, да је роба до Србије путовала са неколико товарних листова, и да ти листови морају као новчани документи дотичних транспортних друштава остати код њих ради обрачуна. Зато је законодавац и прописао, да се подноси товарни лист, не казујући директан, из места, одакле се роба упућује, већ претпостављајући онај, који са робом приспе у Србију.

Али и ако је ово наређење законско јасно, оно се не примењује, као што треба, већ се, као што напред поменусмо, тражењем о-

ригиналнога товарног листа из Енглеске чини велика тешкоћа увозној трговини.

„Ако се оваквим неправилним поступком царинарница циљало на то, да се сузбије увоз аустроугарских производа из Енглеске у Србију, тај је циљ промашен. Оваквим радом царинарница неће се ни у колико моћи такав увоз сузбити

„Господину министру је познато, да у Енглеској постоји увозна царина на врло мали број артикала, и да се страна роба, увезена у Енглеску, после врло мало времена натурализира, и као енглеска извози у друге државе. То је факат, о коме ваља водити обзира. Аустро угарским трговцима и индустријалцима ништа не смета, да своје артикле извезу за Енглеску. Тамо неће платити увозну царину. После врло кратког времена трговачке коморе, на захтев појединаца, могу издати уверење, да је роба одређено време била у Енглеској. Са оваквим уверењем, та се, у ствари аустроугарска роба, шаље у Србију, и са њом ће се поступати као с робом која долази из уговорне државе.

„Да овако поступе аустроугарски трговци и индустријалци имају потпуно рачуна, јер подвоз до Енглеске, и отуда до Србије, много мање износи, но што је диференција између наше опште царинске тарифе и осталих уговорних тарифа на извесне артикле.

О овоме је ваљало водити обзира онда, када је уговор са Енглеском закључиван. Али сада покушавати, да се овакав увоз сузбије тражењем оригиналнога фрахта из Енглеске, то је и без циља и без користи. Онај, који хоће на тај начин, да увози аустро-угарску

робу из Енглеске у Србију, може одиста доказати, да је роба из Енглеске упућена. Према томе товарни лист не може никако да утврди порекло робе. За то је његово тражење неоправдано, и само се тиме причињава огромна штета трговцима, који енглеску робу увозе у Србију.

„Порекло се робе обично доказује уверењем трговачких комора, уверењем и визом наших конзула или других власти дотичне земље, или чак и рачуном, ако се тиме задовољавају царинске власти земље, у коју се роба увози. Али товарним листом, као што се из предњег примера види, апсолутно се не може утврдити порекло робе.

„Удружење нема ништа против тога, да царински органи предузму мере, ако се према оваквим приликама у Енглеској то може чинити, те да се сузбије увоз аустро-угарске робе из Енглеске у Србију, али ни у ком случају не може сматрати, да је оправдано средство против тога тражења оригиналног фрахта из Енглеске, па чак и свих осталих доприспећа робе у Србију.

„За то има част умолити г. министра, да изволи наредити царинарницама, да од оваквог тражења одустану, те да се не кочи точак наше трговине, и да не би наши трговци били принуђени, да даље трговање с Енглеском обуставе“...

По овој преставци г. Министар је донео решење, да царинарнице у будуће не траже директан фрахт за робу из Енглеске.

Сада сте Ви, господине министре, понова покренули ово питање, и ако у блажијој форми, и расписом својим од 3. новембра

909 ЦБр. 21580 изволели сте издати наређење, да „уверења о пореклу робе морају по правилу бити сагласна са товарним листом или коносманом у погледу земље порекла или експедиције. У случају несугласности њихове, а то је у сваком случају, кад роба није приспела са директним товарним листом или коносманом из извозне земље, односно земље порекла, примаће се уверење о пореклу као довољан доказ само тада, ако је земља, из које је роба по товарном листу или коносману експедована, уговорна.“

Овакво наређење у распису противи се пре свега чл. 34 царинског закона, као што се то види са свим јасно из напред цитиране раније преставке Српског Трговачког Удружења.

Сем тога оно ће, кад се по њему поступи, нанети штете трговцима, потрошачима па и самој држави.

Да ово објаснимо.

По овом распису ми ћемо моћи робу из Немачке, Француске, Белгије, Швајцарске, Италије и других уговорних држава повлачити само на тај начин, ако роба буде долазила са директним товарним листом из земље порекла, или ако случајно буде морала да мења фрахт, онда земља, у којој се то мењање врши, мора бити у уговорном односу са Србијом, а ово значи, да ће роба морати поглавито ићи преко Солуна, кад долази из Енглеске, Немачке, Француске, Белгије, Данске, Швајцарске, Италије, Шпаније, а кад долази из Русије онда или директно Дунавом или преко Румуније. Кад ово кажемо, ми знамо да је немогуће добити ди-

ректан товарни лист из Енглеске, а да је тешко добити га из земље порекла, или и ако се добије, онда ће требати врло дуго времена, да роба стигне у Србију са тако директним фрахтом. За то се мора рачунати, да ће готово сав наш увоз ићи преко Солуна.

Ово пак није оправдано, јер се тиме по-скупљује прво подвоз, а друго губи се у времену, што има свога значаја, кад је роба повучена на кредит, јер се интерес рачуна од дана закључене погодбе. А и једно и друго дејствоваће на повишавање цене увезених производа због чега ће претрпети штету потрошачи, даље трговци, јер услед скупље може се ограничити потрошња, и најзад и сами царински приходи могу подбацити, кад се због умањене потрошње смањи и увоз.

Кад се дакле узме у обзир штета, која предстоји, и кад се зна, да је овакво наређење у распису противно чл. 34. царинског закона, онда мислимо, да није тешко увидети потребу, да се оно оповргне.

Српско Трговачко Удружење има част умолити Вас, господине министре, да изволите задовољити потребу наше увозне трговине укидањем овога наређења у распису, а при том вршећи само пропис царинског закона.“

Ова је преставка узета у неколико у обзир у министарству финансија.

*

Суд општине београдске и поједини трговци доставили су били прошле године удружењу, да се на јако врши торбарее у вароши, и да би требало радити на томе, да се оно спречи. Удружење је одмах тим по-

водом упутило акт управи града Београда, и молило, да се торбарењу стане на пут. Управа града Београда одазвала је се молби, и предузела је мере за сузбијање торбарења.

*

Удружење је прошле године усвојило предлог г. В. Гођевића, да сваки трговац осигура своју робу против пожара, и тим поводом је управило апел преко „Трговинског Гласника“ на све трговце, упозоравајући их на потребу, да ово осигурање изврше.

Тај апел овако гласи:

„Српском Трговачком Удружењу, достављено је, да многи наши трговци не осигуравају за случај пожара своју робу по дућанима и магацинима, и тиме се излажу, опасности, да претрпе евентуалне штете.

„Тога ради удружење сматра за своју дужност, да управи апел на све трговце, да сваки осигура своју робу, јер тиме не само што обезбеђује своју имовину, већ даје доказа својим повериоцима, да и о њиховим потраживањима води рачуна, чиме не само да утврђује свој кредит, већ ствара могућности и за повишавање кредита.

Данас су услови за обезбеђење накнаде у случају пожара тако погодни код наших осигуравајућих друштава, да сваки трговац плаћањем релативно малих премија може осигурати своју робу, и тиме извршити дужност и према себи и према повериоцима.

„Српско Трговачко Удружење, управљајући овај апел на све трговце, полаже чврсту наду, да ће он наићи на заслужени пријем.“

*

Питање о жалби Српског Трговачког Удружења против избора чланова за порески одбор у Београду, решено је и у Државном Савету негативно. Сада већ и нема никаквог значаја ово питање, пошто је истекао рок, за који су чланови и бирани.

*

Господин министар народне привреде позвао је прошле године Српско Трговачко Удружење, да са своје стране одреди двојицу, који би били у одбору за изложбу у Москви, која је била припремана за мај месец. Удружење је се одазвало овом позиву и одредило је г. г. Косту Др. Ризнића и Милорада М. Павловића. Но по овоме није ништа рађено у министарству.

*

Везе нашег удружења са трговачким и индустријским коморама на страни као и са многим привредним установама у земљи и у иностранству прошле године су биле јаче и веће но ранијих година.

Информације о нашој извозној и увозној трговини удружење је давало свима, који су му се обраћали. Такође је давало обавештења појединцима, како ће се понашати према извесним поступцима власти, кад год је ко упитао о томе удружење, па био он његов члан или не. Једном речи овакав рад удружења био је прошле године врло интензиван.

*

Како је се осетила потреба за изменама и допунама у правилима удружења, то је

управни одбор минуле године одредио г. г. Милорада М. Павловића и Димитрија М. Ђорића, који су са секретаром удружења учинили прераду правила, коју је управни одбор примио.

Међ предлозима управног одбора налази се и предлог о измени и допуни правила удружења, и управни одбор моли, да се он узме у озбиљну оцену и као користан прими.

*

Да би се што успешније и боље руководило добротворним фондовима, управни одбор је израдио правила за сваки фонд, и моли скупштину, да их прими, кад буду дошли на ред на решавање.

*

Удружење је прошле године добило новог великог добротвора пок. Димитрија Николајевића, бив. овд. трговца.

Племенити покојник оставио је 10.000 динара удружењу ради оснивања фонда, из којег ће се помагати сиротне породице пострадалих трговаца у Београду. Управни одбор, благодаран на овоме завештању, моли збор, да устајањем и речима: слава му! ода покојноме Николајевићу достојну пошту.

Фонд пок. Николајевића износио је на дан 31. децембра прошле године 10.000 динара злата.

*

Прошле године преминуо је Стева Танасковић, члан нашег удружења и пређашњи дугогодишњи члан управног одбора.

Бог да му душу прости!

*

Новчано стање Српског Трговачког Удруже било је на дан 31. дец. 1909. г. овако:

Приходи :	
пренос салдо из 1908 године	412·90
примљено од 146 редовних чланова на име улога за 1909. год.	2920·—
улог помажућег члана	12·—

Свега дин. 3344·90

Расходи :	
сторно шест признаница	120·—
станарина	480·—
хонорар секретару	1920·—
плата служитељу	240·—
разни ситни трошкови	233·25
салдо за 1 I 1910.	351·65

Свега дин. 3344·90

*

Удружење је минуле године у августу месецу примило на руковање хотел Булевар, својину фонда великог добротвора Ванђела Томе. Како је зграда била рабатна, а једик сав искварен, то је управни одбор у интересу одржања ове зграде као и њезина улепшавања учинио потребне оправке и преправке, и дао је под закуп г. Жарку Савићу за Оперу.

Стање фонда пок. Ванђела Томе са руковањем прихода било је на дан 31 децембра 1909. године овакво:

Примања :	
На име кирије од Булевара	3.000·—
„ „ „ „ „Зоре“	1.150·—
Позајмице од фонда Д. Николајевића	10.000·—
„ „ „ М. Вељковића	10.673·30
на име ажије	25·—

Свега дин. 24.848.30

Издавања :

Аконтно оправке имања фондова	17.815.85
ситни трошкови	189.50
салдо за 1-I-1910.	6.842.95

Свега дин. 24.848.30

*

Какво је стање фонда пок. Младена Вељковића, види се из ових завршних рачуна:

Рачун добитка и губитка 1909. год.

Расходи :

издавање помоћи сирот. удовицама	4.680.—
издржавање питомице Д. Крстићеве	2.400.—
разни ситни трошкови	212.20
чиста добит	16 885.20

Свега дин. 24.177.40

Приходи :

приликом ликвидирања друштва „Слога“ зарађено на акцијама	7.095.—
од интереса дужника	4.940.—
„ „ на уложени новац код Трг Фонда	1.809 15
од интереса на уложни новац код Управе Фондова	3.210.50
од интереса купона и улога код Б. Кред. Завода	5.522.70

Свега дин. 24.177.40

Рачун изравнања

Имовина :

хартије од вредности	66.627.—
дужници	45.169.60
улог код Тргов. Фонда	75.027.25
разне покретности	2.300.—
привр. дужници	600.—
благајна	20.776.15

Свега дин. 210.500.- -

Дуг :

главница	193.614·80
добит за укапиталисавање	16.885·20
	<hr/>
	Свега дин. 210.500 —

*

Према чл. 21. правила удружења иступају вучењем коцке из управног одбора г. г. Драг. Ђукановић, Хајим Д. Азријел, Гавра Раденковић, Влада Радовић и Раша Ђуковић, а према чл. 31. правила иступају из надзорног одбора г. г. Алекса Биба, Павле Матић, и Мирко Павловић.

Збор има да изабере пет чланова за управни и три члана за надзорни одбор.

Фебруара 1910. Београд.

П.председник Председник

Мил. М. Павловић **Коста Др. Ризнић**

Секретар

Благајник

Др. Влада Т. Марковић **С. Ј. Азријел**

Чланови :

Дим. Милисављевић, Влад. М. Радовић, Тод. Мијаиловић, Тодор Ђурић, Аврам Мошић, Никола Ђрстић, Драг. Н. Ђукановић, Јов. Маричић, Милан М. Јовановић. Гаврило Р. Раденковић, Д. М. Ђурић, Рад. Ђуковић, Ђ. М. Ђурић, Михаило Д. Петровић и Хаим Д. Азриел.

ИЗВЕШТАЈ

НАДЗОРНОГ ОДБОРА СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА

О НОВЧАН. СТАЊУ УДРУЖ. И ДОБРОТВОР. ФОНДОВА
у 1909. години

— — —

Према члану 31. правила удружења Надзорни Одбор је извршио преглед примања и издавања благајнице удружења као и добротворних фондова, и нашао, да је стање, благајне у прошлој години онако, како је у извештају управног одбора престављено, исправно.

За то има част умолити скупштину, да изволи дати Управном и Надзорном Одбору разрешнице.

16. фебруара 1910.

Београд.

Д. Ђ. Биба,
Мирко Павловић,
Павле Ј. Матић.

ЗАЛИСНИК

СРП. ТРГ. УДРУЖЕЊА О РАДУ НА РЕД. ГОД. СКУП-
ШТИНИ ОДРЖАНОЈ
28. марта 1910. г. у Београду

Председник: г. *Коста Др. Ризнић*

Секретар: г. *Др. Влада Т. Марковић*

Председник г. *Коста Др. Ризнић* отвара збор, и саопштава, да је за комесара збора од стране Министарства Народне Привреде одређен г. др. *Коста Јовановић*. Изјављујући своје задовољство, што је збор тако много посећен, као никада до сада, предлаже да се изаберу бројачи гласова и оверачи записника зборског.

Пошто је збор овластио г. *Ризнића*, да изврши кандидацију, то је он предложио, и збор усвојио, да бројачи и оверачи буду г.г. *Стеван Јовановић*, *Светозар Бешевић* и *Јеврем Васовић*.

Председник за тим моли збор, да саслуша извештај Управног и Надзорног Одбора.

Секретар г. др. *Влада Т. Марковић* прочитао је прво извештај Управног па по том и Надзорног Одбора.

Председник г. *Ризнић* пита, да ли ко жели, да говори о извештају Управног Одбора.

Г. *Нисим Тајтацаковић* вели, да је из извештаја Управног Одбора видео, да је удружење радило у прошлој години, али да није имало успеха, јер надлежни фактори не узимају у обзир преставке удружења. Ово долази отуда, што у удружењу нема онолико трговаца, колико би требало да буде, па га за то сматрају не као израз свих српских трговаца, већ као установу малог броја. Управни Одбор је требао да ради на реорганизацији удружења, како би ово постало што моћније. Помиње, да је удружење требало да ради против Официрске Задруге.

Г. Илија С Илић, налази да Управни Одбор удружења није заштићавао подједнако интересе свих трговаца већ само главне чаршије. Тако за чланове пореског одбора и за судије трговачког реда препоручивао је људе само из главне чаршије. Табела пореска прављена је само у корист гросиста, а на штету мањих трговаца. На организацији удружења Управни Одбор није ништа радио, нити је се старао, да увећа број чланова. Све, што се у извештају износи као рад, сумња, да је у ствари рађено. О изменама правила вели, да неби требало ни дискутовати, пошто нису раније отштампана и раздата свима члановима на проучавање. За измене правила ваљало би предходно сазвати једну конференцију, која би свестрано проучила оно, што се жели мењати, па онда о томе упознати збор, који би о изменама решавао.

Гласаће за извештај.

Г. *Милисав Митровић* мисли, да г. Илић греши, што чини пребацивања Управи удружења, јер је г. Илић са својим друговима

требао, да буде одавна члан удружења, а не тек од ове године, па би онда могао пратити рад удружења, и утицати, да тај рад буде онакав, какав жели.

Г. *Илија С. Илић* одговара г. Митровићу, да је сама Управа требала да се стара о повећању броја чланова.

Г. *Ђорђе Гавриловић* налази, да је дужност управе удружења била, да се умноже чланови удружења.

Г. *Мил. Јаковљевић* вели, да су у удружењу и иначе ситнији трговци запостављени. Бакали су угњетани са свију страна, и нико их не ферма, нити их ко узима у заштиту, за то су се и уписали за чланове удружења да траже заштите, и да уђу и у управу удружења.

Председник г. *Коста Др. Ризнић*. Прекори, који су упућени управи Српског Трговачког Удружења неоправдани су. Они потичу са необавештености чланова. Удружење све, што је радило, радило је јавно, и изнело у овогодишњем извештају. Нико не сме да сумња у тачност онога, што је у извештају речено; и г. Илија Илић је погрешно, што је се изразио у своме говору, да сумња, да је удружење одиста све оно радило, што је у извештају престављено.

Из извештаја може се видети, да је удружење минуле године имало доста успеха код надлежних чињеница, код којих је улагало своје протесте или управљало своје представке и молбе. Разуме се, да је вероватноћа, да би успех био јачи, кад би и удружење било бројно јаче.

Али кривица је до самих трговаца, који неће да се уписују у удружење. Управни Одбор удружења не може ићи од дућана до дућана, и гонити људе, да постану чланови удружења. Сваки трговац треба да има сам толико свести, да појми своју дужност и потребу, да се упише за члана удружења. Јер, кад сваки трговац, био члан или не, уме да апелује на удружење, кад је случајно угрожен његов интерес, и да се буну против тога, ако удружење не успе по који пут код ме-родавних, онда треба и да зна, да удружење може показати јаче дејство само тада, ако буде имало велики број чланова.

Ја сам у почетку збора, вели г. Ризнић, поменуо, да ми је мило, што је се у овој години уписало око четрдесет трговаца и што је овај збор овако лепо посећен. А сада велим, да ми је мило што је се један од предговорника изразио, да су се сада уписали за чланове удружења ситнији трговци, бакали, да би могли у удружењу дејствовати, да се ради онако како мисле, да би требало радити. Само бих напоменуо, да је удружење подједнако водило старање о свима трговцима, неправедни међ њима никакву разлику. Ако је који члан пореског одбора, кога је удружење препоручило за члана, био у своме послу несавестан, онда не треба у томе случају кривити удружење, већ тога члана.

Кад се пак чини примедба на неправедан разрез пореза, онда морам поменути, да је баш један бакалин био неисправан као члан пореског одбора, јер је оптерећивао све оне, који нису били његове муштерије.

Пореска табла израђена је по саслушању трговаца свих бранша, и удружење није криво, што Пореска Управа није ову табелу усвојила. Али могу напоменути, да је удружење предузело кораке код г. министра финансија, и надати је се, да ће се доћи до потребног споразума.

Управни Одбор ради организације удружења мислио је да ће најбољи пут бити, ако се у томе погледу учине измене и допуне у правилима, због чега је у томе смислу учинио предлог. Организација пододбора у унутрашњости неостварљива је, јер је било у почетку покушаја, па су сви ти пододбори тражили, да им удружење да једну четвртину својих прихода. Овај се захтев није могао испунити, јер удружење нема толико прихода. Услед тога су ти пододбори престали да функционишу. У унутрашњости су трговци постали индиферентни према оваквој организацији, чему се није чудити, кад и многи трговци у Београду нису чланови удружења.

На крају свога говора г. Ризнић је о питању Официрске Задруге саопштио, да је удружење претпрошле године радило против ове установе заједно са преставницима занатлија, али је рад остао безуспешан, те се због тога у прошлој години није тиме ни бавило. Али за то је он, као народни посланик устао у Народној Скупштини против давања поклона Официрској Задрузи. Ако збор налази, да би требало сазвати какву конференцију или збор трговаца због овога питања, он не би имао ништа против тога. Само моли, да се то остави управи, да она реши, да ли, да се сазове такав збор или не.

Г. Нисим Тајтацаковић мисли, да би требало сазвати збор трговаца против Официрске Задруге. Сем тога налази, да би требало чешће сазивати конференције трговаца ради саветовања о важнијим питањима, јер у прошлој години овакве конференције нису ни сазивате.

Г. Коста Др. Ризнић одговара г. Тајтацаковићу, да прошле године нису сазивате конференције, пошто није било за то потребе. Сем тога треба знати, да се до сада чланови удружења нису одазивали позиву ни на редовне годишње зборове удружења, па према томе могло је се мислити, како би изгледале конференције са неколико чланова.

Г. Мих. И. Обрадовић вели, да је управни одбор требао да се стара о повећавању броја чланова; он је требао да врбује нове чланове, па би према томе и конференције и зборови били боље посећени.

Г. Коста Др. Ризнић. Управни одбор удружења је вршио своје дужности онако, како је знао и умео. Ако збор мисли, да је требало другачије радити, онда нека бира нову управу.

Г. Гавра Раденковић предлаже, да се више не дискутује о извештају управног одбора, већ да се о извештају гласа.

Председник *Г. Коста Др. Ризнић* пита збор, жели ли, да се о извештају још дискутује, или да се о њему гласа.

Како је се збор изразио, да је било доста дискусије, то је г. Ризнић упитао збор, да ли прима извештај управног и надзорног одбора, и да ли одобрава поднете рачуне како трговачког удружења тако и свих фондова, ко-

јима удружење рукује, и ако прима и одобрава, дали даје разрешнице управном и надзорном одбору.

Збор прима извештаје, и даје разрешнице управном и надзорном одбору.

Председник г. *Коста Др. Ризнић* саопштава, да је сада на дневном реду предлог управног одбора о измени и допуни правила удружења, и да би о њему требало дискутовати.

Г. Илија Илић мисли, да не би требало приступити решавању о овом предлогу, док се предходно све измене и допуне у правилима не проуче у једној конференцији.

Г. *Коста Др. Ризнић* вели, да треба чути ове измене и допуне, па ако се нађе, да су тако важне, да би требало предходно да се проштудирају на конференцији, онда збор нека такво решење и донесе.

Г. *Гавра Раденковић* изјављује, да се сви чланови правила не мењају и допуњују већ само неки, и да би о томе требало сада решавати.

За овим се приступило читању спремљених измена и допуна у правилима.

Код чл. 3. додаје се нова тачка ђ, која гласи: „на извршењу завештања својих добротвора, о чијим ће фондовима прописивати правила за руковање.“

Збор прима ову допуну.

Члан 9 нови гласи:

„Ко жели да постане члан редован, помагач, утемељач или добротвор удружења, може се обратити у томе циљу непосредно управном одбору, а и преко повереника које

ће управни одбор наименовати, ако буде потребно.

Повереници ће сваку пријаву за чланове доставити одмах управном одбору удружења, који ће донети о томе своју одлуку.

„Кад се ко прими за члана, благајник удружења издаће му одмах чланску карту или потврду о пријему положеног новца на име чланског улога .

Збор прима овај члан.

Члан 9 постаје члан 10

„ 10 „ „ 11

„ 11 „ „ 12. Код овога чла-

на у тач. 1 на место 20 долази 12, а у тач.

2 на место 12 долази 10. Сем тога на крају

овог члана додаје се нов став, који гласи:

„Ако се трошкови удружења, не могу по-
крити из прихода удружења, онда ће управ-
ни одбор порезати све чланове удружења
подједнако оноликом сумом, колико буде по-
требно за покриће трошкова.“

Збор прима ове измене.

Члан 12 постаје члан 13

„ 13 „ „ 14

„ 14 „ „ 15 и у њему се на

крају додаје нова тач. д, која гласи: „кад члан

не плати свој улог.“

Збор прима ово

Члан 15 постаје члан 16

„ 16 „ „ 17

„ 17 „ „ 18

„ 18 „ „ 19

„ 19 „ „ 20

„ 20 „ „ 21

„ 21 „ „ 22

„ 22 „ „ 23

„ 23 „ „ 24 и овако гласи:

„Ако се у току године ма којим начином смањи број чланова управног одбора на половину, онда је дужан управни одбор одмах сазвати скупштину за бирање нових чланова на упражњена места.

Збор прима.

Члан 24 постаје члан 25

„ 25 „ „ 26

„ 26 „ „ 27 и у њему друга

тачка нова гласи: „да рукује фондovima својих добротвора по одредбама фондovних и својих правила.“

Садања тачка 2 постаје тачка 3

„ „ 3 „ „ 4

„ „ 4 „ „ 5

„ „ 5 „ „ 6

„ „ 6 „ „ 7 и гласи:

„да сазива конференције у свако доба, кад се укаже потреба, или кад то захтева 20 чланова.“

Садања тачка 7 постаје тачка 8.

Збор прима ове допуне измене.

Члан 27 постаје члан 28 и на крају тч. 5 додају се ове речи: „и фондова добротворних.“

Збор прима.

Члан 28 постаје члан 29

„ 29 „ „ 30 и у њему нова

тч. 2 гласи: „да прибира приходе добротворних фондова.“

Садања тачка 2 постаје тачка 3

„ „ 3 „ „ 4

„ „ 4 „ „ 5

Члан 30 постаје члан 31 и гласи:

„Удружење ће имати свога секретара и остало потребно особље, које бира Управни Одбор.“

Збор прима овај члан.

Члан 31 постаје члан 32 и у њему се после речи „благајнице удружења“ додају речи: „и добротворних фондова.“

Збор прима ову допуну.

Члан	32	постаје	члан	33
„	33	„	„	34
„	34	„	„	35
„	35	„	„	36
„	36	„	„	37
„	37	„	„	38
„	38	„	„	39
„	39	„	„	40
„	40	„	„	41

Збор прима ово.

Пошто су примљене ове измене и допуне у правилима, председник г. Коста Др. Ризнић моли збор, да саслуша правила фонда пок. Димитрија Николајевића, која су израђена у смислу тестаментa пок. Николајевића. Та правила гласе:

Правила фонда

ДИМИТРИЈА НИКОЛАЈЕВИЋА

Члан 1

Фонд носи име: „Фонд Димитрија Николајевића.“

Члан 2

Фондова је имовина 10.000 динара у злату.

Члан 3

Циљ је фондов помагање сиротних породица пострадалих трговаца у Београду.

Члан 4

Фондом рукује Српско Трговачко Удружење по овим и својим правилима.

Члан 5

Новац фондов даће се на приплод Хипотекарној Банци Трговачког Фонда.

Члан 6

Чист приход овог фонда управни одбор Срп. Тргов. Удружења употребиће у смислу чл. 3 ових правила, дајући помоћи сиротним породицама пострадалих трговаца у Београду било у један пут годишње било у месечним ратама.

Члан 7

О фонду ће се водити засебно потребни рачуни.

Члан 8

Сваке године, кад се буде држала редовна годишња скупштина Српског Трговачког Удружења подносиће Управни Одбор свој извештај о стању и руковању фондовом. Збор прима ова правила.

Затим су прочитана правила фонда пок. Ванђела Томе, која гласе :

Правила фонда
ВАНЂЕЛА ТОМЕ

Члан 1

Фонд носи име: „фонд Ванђела Томе.“

Члан 2

Фонд се састоји из непокретног имања у Београду хотел Булевара, који се сада зове хотел Опера, заједно са једеком.

Члан 3

Фондом рукује Српско Трговачко Удружење по одредбама ових и својих правила.

Члан 4

По исплати ануитета Управи Фондова и свих осталих терета, које имање буде собом вукло, Српско Трговачко Удружење ће од чистог прихода задржавати за своје цели 20 од сто а остатак 80 од сто употребљаваће на образовање младића српске и грчке народности из Старе Србије и Македоније у правцу трговачком, занатлиском и индустријском.

Члан 5

Ако се у току времена покаже, да је корисније по фонд, да се имање прода, онда Српско Трговачко Удружење може и то извршити и онда приплодом новца отуда добивеног руковати онако, како је одређено у члану 4 ових правила.

Ни у ком случају капитал, који представља хотел Опера било у данашњој грађевини са целим једиком, било у продајној цени, не сме се ни на шта утрошити, већ само његов приход има се на вечита времена распоређивати по члану 4 ових правила.

Члан 6

Ако се хотел Опера прода, онда ће се добивени новац отуда предати на приплод Хипотекарној Банци Трговачког Фонда.

Исто тако даваће се овој банци на приплод чист приход фондов, док се не употреби.

Члан 7

За трошкове и издатке око одржавања и улепшавања фондова имања удружење може задужити имање и дуг постепено отплаћивати за известан број година.

Но удружење може од чистог прихода фондова уносити 20 од сто у засебан фонд за оправке, одржавање и улепшавање имања, док не достигне висину једногодишњег бруто прихода фондова; а даље пак уносиће сваке године по 5 од сто.

Члан 8

Кад се исплате дугови фондовни за оправку фондовног имања управни одбор Српског Трговачког Удружења вршиће избор деце по чл. 4 ових правила, коју ваља школовати, и стараће се, да добију васпитање у трговачком, занатлиском или индустријском правцу.

Члан 9

Питомце може управни одбор намештати по трговачким, занатлиским радњама и по индустријским предузећима у Србији или на страни; али деца грчке народности, која буду изабрата за питомце имају се васпитавати у Србији.

Члан 10

Колико ће бити питомаца српске, а колико грчке народности, као и то, колико ће времена ко провести као питомац, и у којој врсти трговине, заната или индустрије — о

свему томе решава управни одбор Српског Трговачког Удружења.

Члан 11

Вредности фонда држаће се под два кључа, од којих ће један бити код председника а други код благајника Српског Трговачког Удружења.

Члан 12

О фонду ће се водити засебно потребни рачуни.

Члан 13

Српско Трговачко Удружење стараће се о одржавању гробнице пок. Ванђела Томе и о продужењу права на исту гробницу, кад томе дође време. Ови трошкови подмириваће се из прихода фондова.

Члан 14

Сваке године 9. јула као дана смрти Ванђела Томе управни одбор Српског Трговачког Удружења држаће јавну седницу у стану удружења на којој ће полагати јаван рачун о руковању фондом.

Сем тога и на својим годишњим скупштинама управни одбор ће подносити извештај о руковању и стању фондовом.

Члан 15

Ако би Српско Трговачко Удружење престало постојати, онда ће овим фондом руковати са истим правима и дужностима слична српска установа, која буде постојала у Србији.

Збор прима ова правила, и по предлогу т. Ризнића решава, да их потпишу оверачи

скупштинског записника. Исто тако да потпишу и правила фонда пок. Николајевића.

Најзад председник г. Ризнић саопштава, да су прописата и правила о руковању фондом пок. Младена Вељковића у споразуму између управе удружења и г. г. Пере Ђ. Петровића и др. Јована Ђурића, извршилаца тестаментa пок. Вељковића а по одобрењу старатељског судије. Ова се правила не могу мењати, и г. Ризнић моли збор, да их прими. Та правила гласе:

Правила Фонда

МЛАДЕНА ВЕЉКОВИЋА

Члан 1

Фонд носи име: фонд Младена Вељковића. Седиште је фонду у Београду.

Члан 2

Имовина фонда, примљена од старалаца масе пок. осниваоца, које у готову, које у артијама од вредности, које у једном непокретном имању, по списку примања, који се уз ова правила прилаже, износила је динара 190.865·20.

Члан 3

Од ове имовине, артије од вредности, а то је акције Народне Банке, Београдског Кредитног Завода, Београдске Задруге за међусобно помагање и штедњу, Крагујевачког Кредитног Завода и Друштва Слоге, неће се продавати докле год ови заводи буду постојали. Непокретно пак имање, а то је једна кућа у

Крагујевцу, по истеку 1903-ће год., може се продати, ако се нађе да је то у интересу фонда.

Члан 4

Готовина фонда држаће се на приплод код Београдског Кредитног Завода, докле год овај завод буде постајао.

Но, ако овај завод не би хтео готовину на приплоду држати, или не би хтео на њу плаћати ни онолику камагу, колика се могне добити од Управе Фондова, или ког другог новчаног завода за који држава јамчи, онда ће се готовина држати код Управе Фондова.

Члан 5

Циљ је фонда, да се из његовог чистог прихода чини помоћ сиромашним удовицама и деци чланова трговачко-болтациског еснафа у Београду, који су били српски поданици православне вере.

Само чист приход сваке године трошиће се на речени циљ у години за њом; што се у којој години не потроши оно се капиталише.

Члан 6

Помоћ ће се чинити: а) удовицама до преудаје или смрти; б) деци: мушкој до пуних 16, а женској до пуних 18 година. Но ни једно лице из овога фонда не може добити већу новчану помоћ од 30 динара месечно.

Члан 7

На случају смрти лица, које помоћ ужива, издаће се на сахрану његов део, који му припада за шестомесечно издржавање.

Члан 8

Фондом рукује управни одбор Српског Трговачког Удружења. Али кад одбор решава о пословима овога фонда, имају му се придружити као чланови председник трговачко-бџлациског еснафа у Београду, председник Београдске Трговачке Омладине и докле је год жив, г. Петар Ђ. Петровић, директор Београдског Кредитног Завода, као извршилац тестаментa пок. завештаоца. Придружени имају право гласа као и остали чланови одбора.

Члан 9

О давању помоћи одбор ће моћи решавати само у првој половини месеца јануара сваке године, пошто се склопе рачуни за прошлу годину. Али ако сав принос од прошле године није распоређен, моћиће одбор решавати о давању помоћи из тога нераспоређеног вишка и у току те године. А они, који желе помоћ добити, ваља ради тога да се обратe молбом у другој половини децембра.

Члан 10

Вредности фонда држаће се под два кључа, од којих ће бити један код председника, а један код благајника Српског Трговачког Удружења.

О фонду ће се водити потребни рачуни и књиге. И ни један издатак не може се учинити без решења одбора и оверења председникова.

Управни одбор може у свако доба чинити преглед благајнице, а редовно један пут месечно мора га чинити.

Члан 11

Сваке године, на дан осмог априла као дана смрти, чиниће се осниваоцу фонда годишњи помен и држаће се свечана седница одбора, који рукује фондом, на којој ће се јавно прочитати годишњи извештај о руковању с фондом — Прелазне одредбе. —

Члан 12

Кћери Јоце Крстића, Даринки, рођаци осниваоца фонда, коју је он предузео о свом трошку школовати, издаваће се за школовање из прихода фонда од дана смрти пок. Младена па док школу не доврши, по 200 динара месечно у злату, и по свршетку школовања издаће јој се једном за свагда 1200 динара за прве потребе.

Члан 13

И у овој 1903. год., у којој се ова правила утврђују, моћиће се на циљ фонда (чл. 5) потрошити само онолико, колико се буде показало чистог прихода од 1902. године.

Члан 14

Ако би кад Српско Урговачко Удружење престало да постоји, онда ће фондом руковати „Трговачки Фонд,“ Ако би он престао, онда Трговачка комора. А ако не би било ни ових ни друге које сличне трговачке установе, онда ће фондом руковати одбор од десет чланова из еснафа трговачко-болтациског у Београду, који ће се ради тога образовати.

У сваком случају руковање бива по овим
правилима, која се никада не могу мењати.

30. септембра 1903. год.

у Београду

Стараоци и извршиоци тестаментa пок. Мла-
дена Вељковића **П. Ђ. Петровић** директор Кре-
дитног Завода и **Др. Ј. Ђурић** апотекар.

Секрекар

Председник

Срп. Трг. Удружења

Срп. Трг. Удружења

Др. Влада Т. Марковић

Коста Др. Ризнић

Да су г. г. П. Ђ. Петровић, директор
Кредитнога Завода и Др. Ј. Ђурић, апотекар,
као стараоци и извршиоци тестаментa пок.
Младена Вељковића бив. трговца овд., и г. г.
Коста Др. Ризнић, трг. као председник Срп.
Тргов. Удружења, и др. Влада Т. Марковић
секретар Срп. Трг. Удружења, сви овд, које
суд лично познаје, ова правила по прочитању
од речи до речи пред судом у свему за своја
признали — несп. дела судија прв. суда за
град Београд тврди по наплати таксе.

Бр. 25385

Несп. дела

11. октобра 1903 год. (М П)

судија

Београд

Д. Ђ. Бранковић

Збор прима ова правила.

Председник г. Коста Др. Ризнић извештава
збор, да је сада на дневном реду избор чланова
за управни и надзорни одбор.

По извршеном гласању добили су за
управни одбор г. г. Гаврило Раденковић 66
гласова; Живојин Рајковић 59 гласова; Ђорђе
Гавриловић 55 гласова; Влада Шишмановић 54
гласа и Јован Савић 46 гласова.

Сем тога добили су г. г. Влада Радовић 11 гласа; Илија С. Илић 10; Драг. Ђукановић и Раша Ђуковић по 9; Хајим Д. Азриел 8; Жика Богдановић 3; Нисим Тајтацаковић 2; Тома Раденковић, Младен Обрадовић, Јосиф Алмули, Божидар Миловановић-Аца Јовановић, Радоје Лишанин, Марко Вулетић и Чеда Марковић по један глас.

За надзорни одбор добили су г. г. Павле Матић 65 гласова; Мирко Павловић 60 гласова и Радоје Лишанин 53 гласа.

Сем тога добили су још г. г. Алекса Биба 13 гласа; Јован Савић 2; Жика Богдановић, Љуба Милутиновић, Милисав Митровић, Ђ. Гавриловић, Јован Васовић, Б. Миловановић, Ил. Илић, В. Шишмановић, Д. Марковић и Ст. Мирковић по један глас.

Према томе председник г. Ризнић објављује да су изабрати

За управни одбор: г. г. Гавра Раденковић, Живојин Рајковић, Ђорђе Гавриловић, Влада Шишмановић и Јован Савић; а

За надзорни одбор: г. г. Павле Матић, Мирко Павловић и Радоје Лишанин.

За овим је председник г. Ризнић закључио збор, изјављујући још једном благодарност свима, што су на збор дошли овако многобројно, и изражавајући наду, да ће се на идућим скупштинама показивати и веће интересовање за послове удружења.

Секретар

Др. Влада Т. Марковић

Председник

Коста Др. Ризнић

Оверачи:

Ст. Јовановић, Свет. М. Бешчевић, Јеврем У. Васиљевић

The first thing I noticed
 when I stepped out of the
 car was the humidity. It
 was a warm blanket, not
 just on my skin but in
 the air itself. The sun
 was high, and the shadows
 were short. I had heard
 that the weather was
 perfect, but this was
 something else entirely.
 The humidity was a
 constant presence, a
 weight on my shoulders.
 I had never experienced
 it before. It was like
 being wrapped in a
 warm embrace that
 refused to let go.
 The humidity was a
 challenge, but it was
 also a relief. I had
 been told that the
 humidity was bad, but
 in this moment, it was
 exactly what I needed.
 The humidity was a
 reminder that life was
 happening. It was a
 sign that I was in a
 new place, a new world.
 The humidity was a
 part of the experience.
 It was a part of the
 magic. It was a part
 of the beauty. It was
 a part of the joy.
 The humidity was a
 part of the love. It was
 a part of the life.
 The humidity was a
 part of the dream. It was
 a part of the hope.
 The humidity was a
 part of the future. It was
 a part of the promise.
 The humidity was a
 part of the love. It was
 a part of the life.
 The humidity was a
 part of the dream. It was
 a part of the hope.
 The humidity was a
 part of the future. It was
 a part of the promise.

